

Beslutningsskema vedr. høringsvar for Region Syddanmarks politik for frivillighed og medborgerskab

Oversigt over indkomne høringsvar:

Fra
Hovedudvalget, Region Syddanmark
Dansk Sygeplejeråd, Kreds Syddanmark
Socialdirektørforum (kommunalt)
Sygehus Sønderjylland
Sygehus Lillebælt
Ældre Sagens Sygehusudvalg v. Kaj Andersen
Psykatriksygehuset i Region Syddanmark
FMU Sygehus Lillebælt
De syddanske kommuner
FOA (Fagforeningen for offentligt ansatte)
Røde Kors
Angstforeningen
Psykiatrisk dialogforum
Regionsældreråd Syddanmark
Infektionshygiejnisk forum
SKU – Sundhedskoordinationsudvalget
Kontaktforum for Handicap
OUH FMU

Oversigt over de høringsvar, der drejer sig om organisering, økonomi og implementering

Svar afgivet af	Høringsvar	Tema	Handling/kommentar
Hovedudvalget	Hovedudvalget bakker op om udkastet til Politik for frivillighed og medborgerskab i Region Syddanmark med følgende bemærkninger:	Ros.	Taget til efterretning.
Hovedudvalget	Det er væsentligt at fortsætte en åben og nuanceret dialog om, hvilke opgaver og kompetencer frivillige særligt kan bidrage med, for at modvirke misforståelser og bekymringer om, at frivillige kan udgøre en trussel mod de ansattes arbejde.	Implementering. De frivilliges opgaver og snitflader til lønnede medarbejdere.	Imødekommet. Opmærksomhed i implementeringen.
Hovedudvalget	Der skal sikres en klar opgavedefinition og det anbefales, at opgaver og rammer for samarbejdet med frivillige drøftes lokalt i MED-udvalgene.	Implementering. Opmærksomhed på MED systemet.	Imødekommet. Lokale MED-udvalg orienteres om opgaver og rammer (organiseringsdokument) i forbindelse med implementeringen – det dagsordenssættes på møde. De overordnede rammer for samarbejdet fremgår på hjemmesiden - MED-udvalg orienteres også om dette. Derudover lægges op til lokal forankring, så det giver mening for den

			lokale organisering.
Hovedudvalget	Der skal være opmærksomhed på, at frivillige-koordinatorer har/får et grundigt indblik i enhedens kerneopgave for at kunne understøtte samarbejdet med frivillige bedst muligt.	Implementering. Rammer, organisering, kerneopgaver	Imødekommet. Såfremt der ansættes frivilligkoordinatorer, bliver disse ansat på lige vilkår med øvrige medarbejdere og skal på den måde introduceres til den givne enheds kerneopgave.
Dansk Sygeplejeråd	Ansatte løser opgaver, der er beskrevet i lovgivning og det gør frivillige ikke. Dermed er det en væsentlig sondring, at frivillige er borgere, der frivilligt hjælper andre borgere med opgaver, der ellers ikke var blevet løst. De frivillige må aldrig erstatte den ansattes opgave.	De frivilliges opgaver og snitflader til lønnede medarbejdere.	Taget efterretning. Opmærksomhed i implementeringen.
Dansk Sygeplejeråd	Arbejdsgivere, der har frivillige i sit område, skal være særligt opmærksom på, at der for de ansatte uændret er mulighed for skåne- og fleksjob.	Flex- og skånejob.	Dette ligger udover Region Syddanmarks politik for frivilligheds mandat.
Dansk Sygeplejeråd	MED-systemet spille en væsentlig rolle, når der introduceres frivilligt arbejde i et område og det bør være et fast punkt på dagsorden inden frivillige starter på en arbejdsplads.	Implementering. Opmærksomhed på MED systemet.	Taget til efterretning – den lokale ledelse og koordinator (såfremt denne ansættes) skal i fællesskab løbende tage hånd om dette.
Dansk Sygeplejeråd	Dansk Sygeplejeråd vil opfordre til at netop dette fokus forudsætter en tilsvarende oprustning på personalesiden af opgaveløsningen så tankerne i bl.a. sundhedsaftalen mellem kommuner og region omsættes i praksis.	Oprustning på personalesiden.	Dette ligger udover Region Syddanmarks politik for frivilligheds mandat.
Dansk Sygeplejeråd	Dansk Sygeplejeråd er grundlæggende positiv for at frivillige kan involvere sig for borgere og sætter med bemærkningerne blikket på, at kerneopgaven for den ansatte ved f.eks. den mellem menneskelige kontakt ikke udhules af øget brug af frivillige.	De frivilliges opgaver og snitflader til lønnede medarbejdere.	Taget efterretning. Opmærksomhed i implementeringen.
Socialdirektørforum	Socialdirektørforum finder, at Regions Syddanmarks frivillighedspolitik giver en god ramme for de frivilliges arbejde til gavn for borgerne i Syddanmark. Politiken understøtter det tværgående perspektiv og skal give de frivillige mulighed for at bevæge sig på tværs af sektorer og således følge borgerne. Dette er helt i overensstemmelse med de indsatser vi i øvrigt arbejder på for at give borgerne en oplevelse af sømløse overgange.	Ros	Taget til efterretning.

Socialdirektørforum	Ligeledes finder vi det meget positivt at Region Syddanmark afsætter ressourcer til såvel implementering af frivillighed og medborgerskabs politikken som ansættelse af frivillighedskoordinatører.	Ros	Taget til efterretning.
Socialdirektørforum	Et enkelt perspektiv som ikke er medtaget i Region Syddanmarks nye politik er borger til borger (pier to pier) perspektivet. Mange borgere nyder, at kunne være noget for andre og ikke ?kun? være på modtagersiden. Selvom man er syg eller har et handicap kan man have stor glæde af at være frivillig.	Syge eller handicappede som frivillige (borger-til-borger).	Det er formuleret på side 2, dog ikke som peer-to-peer. Dækkes af, frivillighed har mange former.
Sygehus Sønderjylland	Sygehus Sønderjylland vurderer generelt, at det er meget positivt med en regional politik på området, da vi oplever det vigtigt og givtigt for vores patienter at inddrage de potentialer, der ligger i den tid, medmenneskelighed og erfaring som frivillige kan og vil bidrage med.	Ros.	Taget til efterretning.
Sygehus Sønderjylland	Sygehuset erfarer med vores nuværende indsats med frivillige, at det er vigtigt, at politikken har et fokus på overgangen mellem sektorer, således at det kommer til glæde for de, der modtager hjælpen og for de frivillige.	Ros.	Taget til efterretning.
Sygehus Sønderjylland	Sygehuset erfarer, at det koster at have frivillige. Det er derfor vigtigt, at politikken vedtages og implementeres med fokus på, hvilken økonomiske ramme det forudsætter og herunder om sygehusene tilføres ressourcer til opgaven, eller om der skal frigøres ressourcer indenfor sygehusets driftsbudget.	Økonomi	Taget til efterretning. Der er lagt op til politisk beslutning om, hvorvidt der afsættes midler til området.
Sygehus Sønderjylland	Det anbefales, at implementering og drift af politikken baseres på enhedernes erfaringer med frivillige	Inddragelse af enhedernes erfaringer med frivillige.	Imødekommet. Arbejdet har netop baseret sig på de gode erfaringer, vi allerede har og der har i arbejdsgruppen siddet repræsentanter fra hver sygehusenhed og socialområdet.
Sygehus Sønderjylland	Det anbefales, at en følgegruppe evaluerer arbejdet.	Rammer, organisering og kerneopgaver.	Imødekommet. Der planlægges etableret en sådan følgegruppe i forbindelse med implementeringsarbejdet.
Sygehus Sønderjylland	Der bør være tydelighed omkring regler og jura, herunder at frivillige underskriver en tavshedserklæring og en samarbejdsaftale, hvor opgaver og beføjelser fremgår. Samarbejdsaftalen med de frivillige bør henvise til sygehusets	Regler og jura, tavserklæringer, børneattest mv.	Imødekommet. Der etableres en hjemmeside, som kommer til at indeholde disse ting. Der vil blive udarbejdet en skabelon til en samarbejdsaftale, som kan

	gældende retningslinjer, og der bør kun indhentes børneattest for frivillige på afsnit/afdelinger, hvor patienter er børn.		anvendes eller tilrettes lokalt.
Sygehus Sønderjylland	Der bør være en fælles retningslinje for, hvilken uddannelse frivillige skal have (ex. førstehjælp, hjertestop, brand, beredskab og hygiejne).	Uddannelses af frivillige	Imødekommet. Der lægges op til, at den nyetablerede Følgegruppe for frivillighed udarbejder en skitse til et introprogram til frivillige, hvor disse kompetencer fremgår. Dog kan der lokalt træffes beslutning om, hvilke områder den frivillige skal kompetenceudvikles indenfor – undtaget dog hygiejne, som er ens på tværs af sygehuse/institutioner mv.
Sygehus Sønderjylland	De frivillige bør have ens beklædning på tværs af enhederne for at skabe genkendelighed for patienterne.	Beklædning	Afvist. Der findes mange forskellige former for frivillighed og såfremt man er foreningsrepræsentant på sygehuset, får man som regel en beklædningsgenstand af sin forening. Det må forventes, at beklædningsgenstandene varierer på tværs af foreninger.
Sygehus Sønderjylland	Såfremt der er ensartet opgaver for de frivillige på tværs af enhederne kunne der med fordel være fælles opgavebeskrivelser. Dette kunne afklares og koordineres i netværket af frivillighedscoordinatorer.	De frivilliges opgaver og snitflader til lønnede medarbejdere	Delvist imødekommet. Såfremt der ansættes frivilligkoordinatorer, vil der blive etableret et netværk for disse, hvor man kan erfaringsudveksle og inspirere hinanden til nye tiltag. Der skal dog være plads til lokale tilpasninger ved behov.
Sygehus Sønderjylland	Frivillighedsarbejdet på Sygehus Sønderjylland er i dag organiseret med en frivillighedscoordinator og et Frivilligråd bestående af ledere- og medarbejderrepræsentanter samt frivillige. Denne organisering vurderes væsentlig i forhold til den udvikling frivillighedsarbejdet har gennemgået de seneste år. Sygehuset arbejder i dag ikke med lokale tovholdere pr. afdeling.	Rammer, organisering og kerneopgaver.	Delvist imødekommet. Det indgår som muligheder i organisationsnotatet, at man kan udpege lokale tovholdere og/eller etablere lokale frivillighedsråd.
Sygehus Sønderjylland	Der anbefales en lokal forankring og at der skabes inddragelse gennem MED systemet.	Opmærksomhed på MED systemet	Imødekommet. Lokale MED-udvalg orienteres om opgaver og rammer (organiseringsdokument) i forbindelse med implementeringen – det dagsordenssættes på møde. De overordnede rammer for samarbejdet fremgår på hjemmesiden - MED-udvalg orienteres også om

			dette. Derudover lægges op til lokal forankring, så det giver mening for den lokale organisering.
Sygehus Sønderjylland	Samlet set er der opbakning til politikken, og med et fokus på implementering med udgangspunkt i enheders erfaringer vurderes, at vi i regionen kan lykkes rigtig godt med frivillighed til gavn for mange.	Ros	Taget til efterretning.
Sygehus Lillebælt	Sygehus Lillebælt tiltræder Politikken for frivillighed og medborgerskab samt vil arbejde positivt hen mod en implementering på sygehusene.	Ros	Taget til efterretning.
Ældre Sagen	Derudover vil vi opfordre til, at politikken for frivillighed og medborgerskab, i højere grad end i nuværende høringsudkast, lægger op til samarbejde med frivillige om kvalitetsudvikling på sundhedsområdet i regionen. Ældre Sagen bidrager gerne med vores kendskab og forslag til ældre patienters behov i sundhedsvæsenet og deltager bl.a. i regionens patientinddragelsesudvalg. Vi har desuden i nyligt høringsvar til sundhedsaftalen lagt op til, at Ældre Sagen er i dialog med sundhedskordinationsudvalget om den videre udvikling og implementering af aftalen.	Tilbud om dialog om frivillighed set fra borgerens perspektiv.	Taget til efterretning. Der er allerede dialog via eksisterende organ – Patientinddragelsesudvalget. Der opfordres i det lokale implementeringsarbejde til dialog med foreninger.
Ældre Sagen	Det er en god ide, at I vil ansætte frivilligkoordinatorer, så længe deres opgave ikke er at være arbejdsgiver for de frivillige men facilitere dialog, løse problemer og koordinere samspillet mellem de mange frivillige organisationer, der arbejder i relation til Regionens syghuse.	Rammer, organisering og kerneopgaver.	Imødekommet. Som det fremgår af koordinatorens funktionsbeskrivelse, der indgår som en del af organiseringsnotatet, er koordinatoren ikke tænkt som arbejdsgiver, men som en koordinerende og faciliterende instans.
Ældre Sagen	Vi støtter jeres forslag om, at der udpeges en tovholder på de afdelinger, der har frivillige tilknyttet. Vores erfaring er, at i dagligdagen er det den bedste løsning for at få samarbejdet til at fungere. Frivilligkoordinatorer er typisk for langt væk fra den daglige drift.	Rammer, organisering og kerneopgaver.	Taget til efterretning.
Ældre Sagen	I bør også afsætte penge til at finansiere de frivillige organisationers udgifter. Frivillige får ikke løn, men der er mange relaterede udgifter som f.eks. udgifter til møder, kurser, frivilligpleje, transport, mm.	Økonomi	Afvist – vi kan ikke finansiere foreninger og organisationer.
Ældre Sagen	Ældre Sagen vil også gerne pege på, at	Solofrivillige/foreninger	Afvist.

	<p>selv om frivilligheden har mange former, så er den bedste operationelle model, at frivillige er tilknyttet foreninger. For det første, har de frivillige organisationer erfaringen med at rekruttere, uddanne og pleje frivillige. For det andet bekymrer det os, hvis frivillige ikke har et bagland, hvor de kan søge råd og vejledning, hvis der er problemer i relation til deres frivillige arbejde. For det tredje vil Regionens skulle ressourcer på at organisere egne frivillige. Ressourcer, der kan være bedre brugt på patienterne.</p>		<p>Det er vurderingen, at der over tid vil blive flere og flere solo-frivillige, som ikke ønsker at være en del af forening og disse varetages gennem frivillighedscoordinatorer/tovholdere.</p>
Ældre Sagen	<p>Det er en rigtig fin ide, at give de frivillige, der kommer på Regionens sygehuse gode faciliteter.</p>	Faciliteter – ros.	Taget til efterretning.
Psykiatrien	<p>Høringsmaterialet er blevet positivt modtaget og udkastet bakkes op af psykiatrisygehuset.</p>	Ros	Taget til efterretning.
Psykiatrien	<p>Det er væsentligt, at en plan for implementering tager højde for hvert enkelt sygehus specifikke forhold og rammer, og kan eventuelt understøttes af afdelingers lokale implementeringsplan.</p>	Implementering	<p>Imødekommes.</p> <p>Implementeringen finder sted lokalt, men der koordineres regionalt via Følgegruppen for frivillighedspolitikken.</p>
Psykiatrien	<p>Det foreslås, at der afholdes temadage og benyttelse af eksisterende mødefora for ledere og medarbejdere til at fastholde fokus på implementering samt udveksle inspiration og erfaring i arbejdet med frivillige på de forskellige sygehuse.</p>	Implementering	<p>Imødekommes.</p> <p>Der er lagt op til, at den nyoprettede følgegruppe skal referere til Koncernledelsesforum og løbende orientere om udvikling her.</p> <p>Derudover etableret et netværk for koordinatorene, hvor inspiration og erfaringer kan udveksles.</p>
Psykiatrien	<p>Der skal opmærksomhed på at der kan være store lokale og geografiske forskelle på hvordan man rekrutterer frivillige samt brugen af foreningernes lokale ressourcer i arbejdet med frivillige.</p>	Rekruttering af frivillige	Tages til efterretning.
Psykiatrien	<p>I forlængelse af frivillighedsprisen er det vigtigt, at også de enkelte afdelinger/afsnit anerkender den enkelte frivilliges indsats, for bedst muligt at fremme de frivilliges motivation og skabe gode forudsætninger for rekruttering af nye frivillige. Frivilligkoordinatorerne skal have til opgave at understøtte denne anerkendende tilgang på det pågældende sygehus.</p>	Anerkendelse og fastholdelse af frivillige	<p>Tages til efterretning.</p> <p>Koordinatorerne har en rolle i forhold til dette men det samme gælder ledelsen, der skal gå forrest i at skabe det frugtbare samarbejde med de frivillige.</p>

Psykiatrien	En tjekliste skal sikre en klar rammedefinition for frivillige i forhold til ansvar for opgaver, forsikringsforhold og kørselsgodtgørelse.	De frivilliges opgaver og snitflader til lønnede medarbejdere	Tages til efterretning. Der vil blive udarbejdet en tjekliste, som vil være tilgængelig på hjemmesiden. Dog er det ikke umiddelbart muligt at skabe ensartede forhold for så vidt angår kørselsgodtgørelse.
Psykiatrien	En tjekliste skal sikre en orientering om hvordan frivillige ansættes og introduceres, krav samt forventninger til den frivillige.	De frivilliges opgaver og snitflader til lønnede medarbejdere	Tages til efterretning. Der vil være en sådan tjekliste på det fællesregionale intranet.
Psykiatrien	Det anbefales, at rammer og regler om frivillighed, introduktion af frivillige samt erfaringer fra afdelinger skal dagsordensættes lokalt i Fælles Med-Udvalg for at sikre ensartethed	Opmærksomhed på MED systemet	Taget til efterretning. Lokale MED-udvalg orienteres om opgaver og rammer (organiseringsdokument) i forbindelse med implementeringen – det dagsordensættes på møde. De overordnede rammer for samarbejdet fremgår på hjemmesiden - MED-udvalg orienteres også om dette. Derudover lægges op til lokal forankring, så det giver mening for den lokale organisering.
FMU på Sygehus Lillebælt	Der er enighed om, at det er et godt udkast til politik for frivillighed og medborgerskab i Region Syddanmark, da det giver en god ramme for det frivillige arbejde i regionen.	Ros	Taget til efterretning.
FMU på Sygehus Lillebælt	MED systemet er et naturligt omdrejningspunkt og en væsentlig medspiller i forbindelse med implementeringen af frivillige på de enkelte enheder.	Opmærksomhed på MED systemet	Taget til efterretning. Lokale MED-udvalg orienteres om opgaver og rammer i forbindelse med, at der udsendes en Kommunikationspakke til de regionale enheder, hvor der bl.a. gøres opmærksom på organisering. Det anbefales, at kommunikationspakken gennemgås i relevante fora, herunder også i MED-regi. De overordnede rammer for samarbejdet fremgår på hjemmesiden - MED-udvalg orienteres også om dette. Derudover lægges op til lokal forankring, så det giver mening for den lokale organisering.
FMU på Sygehus Lillebælt	Det er vigtigt, at rammerne for brugen af frivillige understøttes af en organisation på den enkelte enhed. Her fremdrager bilaget til politikken forskellige elementer, som FMU finder	Rammer, organisering og kerneopgaver.	Afvises. Der er stillet forslag om, at der politisk prioriteres midler til ansættelse af frivilligkoordinatorer og her tænkes på

	relevante at have med omkring organiseringen. Dog ønsker vi, at det er den enkelte enhed selv bestemmer, om det skal være en koordinator eller en koordinerende funktion der understøtter brugen af frivillige.		personer, ikke funktioner. Personen skal fungere som ansigt på frivillighed og på sigt blive en, som både interne og eksterne kender til.
FMU på Sygehus Lillebælt	Det er vigtigt, at der fortsat er en opmærksomhed omkring, at der er en uændret mulighed for ansættelse af medarbejdere i skåne- og fleksjob.	Flex- og skånejob	Afvises – de to ting hænger ikke sammen, når det drejer sig om en politik. Det er netop markeret meget tydeligt i både politik og de bagvedliggende materialer, at der ikke er tale om, at frivillige skal konkurrere med lønnet arbejdskraft.
De syddanske kommuner	Kommunerne er positive over for Regionens politik, som sætter øget fokus på frivilligområdet i regionen, men også på tværs af sektorer. Kommunerne er særdeles positive overfor Regionens fokus på et tættere samarbejde mellem region og kommuner om frivillighed.	Ros	Taget til efterretning
De syddanske kommuner	Kommunerne vil opfordre Regionen til, at anbefalingen med ansættelse af regionale frivilligkoordinatorer bliver en realitet.	Rammer, organisering og kerneopgaver.	Taget til efterretning.
De syddanske kommuner	Det bør tydeliggøres, hvordan politikken tænkes implementeret, og hvordan den efterleves, herunder en beskrivelse af hvem, der monitorerer politikken. I bilaget under Plan for implementering? Foreslås, at det beskrives nærmere hvem, der udarbejder implementeringsplanen samt en tidsramme for udarbejdelse af planen. I forhold til monitorering vil det være en god ide at beskrive, hvad der skal monitoreres samt en tidsplan herfor.	Implementering	Tages til efterretning. Der er udarbejdet en implementerings- og organiseringsplan, der bl.a. indeholder indikatorer for, om vi er på rette vej på frivillighedsområdet.
De syddanske kommuner	Anbefalingerne kan indgå som en del af politikken ved at anvende et indstik i en plastlomme. Det muliggør, at politikken nemt kan opdateres med eventuelle nye handlinger/anbefalinger. Svendborg Kommune kan inspirere til dette arbejde. Som beskrevet under generelle bemærkninger, så foreslås det, at anbefalinger indgår en del af politikken ved at lave et indstik. Anbefalingerne kan med fordel skrives ind under principperne, hvilket gør, at principperne står mere stærkt med handlingsanvisninger. Alternativt kan bilaget være et internt	Anbefalingerne	Afvises. Anbefalingerne er ikke en del af den politiske tekst, men omhandler det, der sker organisatorisk i forbindelse med politikken. Anbefalingerne er tænkt som en understøttende foranstaltning, der ligger bagved politikken, men ikke er en del af politikken.

	arbejdsredskab.		
De syddanske kommuner	Både nationalt og kommunalt eksisterer veletablerede netværk indenfor frivillighed. Det anbefales, at det beskrives, hvordan politikken skal hænge sammen med eksisterende ressourcer/netværk inden for frivillighed.	Rammer, organisering og kerneopgaver.	Der vil, såfremt der ansættes koordinatore på frivilligområdet i regionen, blive etableret et netværk for koordinatorene, der skal understøtte sammenhængen med den nationale dagsorden.
De syddanske kommuner	Der kunne med fordel indføres et frivilligbevis til alle, der har ydet en frivillig indsats.	Anerkendelse og fastholdelse af frivillige	Der udarbejdes en skabelon til et frivilligbevis, som kommer til at ligge på hjemmesiden.
De syddanske kommuner	Under punktet "Frivilligkoordinatorer" kan det uddybes, om der er tale om fuldtidsstillinger eller om midlerne også skal dække frikøb af timer på de pågældende afdelinger til tovholderfunktioner.	Økonomi	Taget til efterretning. Midlerne dækker koordinatore, ikke tovholdere. Der er tale om en fuldtidsstilling.
De syddanske kommuner	Under beskrivelsen af frivilligkoordinatorens opgaver er det uklart om funktionen også skal varetage rekruttering og fastholdelse mm. i forhold til de frivillige, der ikke er organiseret i en forening. Dette er en omfattende og ressourcekrævende opgave, men som vil være godt at få med i beskrivelsen, hvis det er en del af funktionen.	Rammer, organisering og kerneopgaver.	Taget til efterretning. Det er specificeret i organisationsnotatet, at frivilligkoordinatoren har en funktion i forhold til at rekruttere og fastholde frivillige i såvel foreninger som udenfor foreninger.
FOA-afdelingerne i Syd	Frivillige skal altid visiteres af personalet, så I er sikre på, at det er et ønske fra borgeren. Vi har hørt eksempler på borgere, der føler sig intimideret af frivillige.	Rammer, organisering og kerneopgaver.	Taget til efterretning Både på side 7 og side 8 i politikken står der, at frivillige kun skal hjælpe, hvis borgeren ønsker det. Det vil blive enten frivilligkoordinator eller tovholder, som visiterer frivillige.
FOA-afdelingerne i Syd	Vi ser også med bekymring på, at I vil bruge så mange penge på 6 frivillighedskoordinatore, som måske ikke kender faggrænserne.	Rammer, organisering og kerneopgaver.	Taget til efterretning. Der ligger i en evt. ansættelse af koordinatore på frivilligområdet en vigtig opgave i at få afgrænset, hvad frivillige kan og ikke kan bidrage med. Samtidig er det vigtigt med én kontaktperson pr. sygehusenhed, som både interne og eksterne kender til.
FOA-afdelingerne i Syd	Vi mener, at de frivillighedskoordinatore, der skal ansættes bør have en sundhedsfaglig uddannelse, så de vil være kompetente til at vurdere grænserne mellem ordinært arbejde og frivilligt arbejde.	Rammer, organisering og kerneopgaver.	Ikke imødekommet. Der ligger en række vigtige funktioner, som en koordinator på frivilligområdet skal kunne løfte, men det er ikke vurderingen, at det er en forudsætning for en frivilligkoordinator, at denne er sundhedsfagligt uddannet.
FOA-afdelingerne i Syd	Samarbejdet med de frivillige organisationer, som også er en del af	Rammer, organisering og kerneopgaver.	Taget til efterretning.

	koordinatorens opgaver, er vigtig.		
Røde Kors	Røde Kors finder det generelt glædeligt, at Region Syddanmarks politikere sætter fokus på samarbejde med civilsamfundet med en fornyelse af regionens frivilligstrategi fra 2015. Civilsamfundet er en vigtig brik i velfærdssamfundet, der – i samspil med offentlige myndigheder – kan skabe positiv forandring for syge og sårbare mennesker. Det kræver tæt dialog, samarbejde og prioritering fra begge parter, og her er en politik med konkrete pejlemærker et vigtigt udgangspunkt.	Ros	Taget til efterretning.
Røde Kors	Særligt i forhold til de svære systemovergange (f.eks. fra sygehus til eget hjem) og i forhold til samfundets mest sårbare og udsatte mennesker, spiller frivillige tilbud en vigtig rolle. Vi sætter derfor pris på, at politikken specifikt fokuserer på sammenhængende patientforløb, tværsektorielt samarbejde og på at understøtte lighed i sundhed.	Ros	Taget til efterretning.
Røde Kors	Røde Kors ser positivt på planerne om frivilligkoordinatorer på alle sygehuse og på socialområdet. Det er vores erfaring, at det kræver lokalt indblik, relationer og ikke mindst arbejdstid på begge sider at koordinere mellem offentlige myndigheder og civilsamfund.	Ros Rammer, organisering og kerneopgaver.	Taget til efterretning.
Angstforeningen	Vi er forundrede over, at der ikke er afsat en pulje på linje med Servicelovens §18 eller Socialstyrelsens puljer, de frivillige foreninger kan søge på eget initiativ og som vi selv kan koordinere. Efter amterne blev nedlagt har det ikke været muligt (eller ikke gennemskueligt) at søge midler til større regionale indsatser/projekter, hvilket vi synes er uholdbart. Mange gode projekter har deres ophav i NGOer.	Økonomi	Afvises. Vi må ikke give penge til foreninger mv.
Regionsældreråd Syddanmark	Det rummer mange aspekter at inddrage de frivillige fra civilsamfundet på de professionelle banehalvdel. Det kan, for begge parter, være en stor udfordring når frivillige og fagpersonale skal arbejde sammen på f.eks. hospitaler og i ældreplejen. Der er grænser, på begge sider, der	De frivilliges opgaver og snitflader til lønnede medarbejdere. Rammer, organisering og kerneopgaver.	Taget til efterretning. Det er vigtige opmærksomhedspunkter, som både koordinatorene, tovholdere og det øvrige personale på sygehusene skal være opmærksomme på i arbejdet med frivillige.

	<p>ikke må overskrides og det er vigtigt at forventningsaftale vilkår, på forhånd.</p> <p>Det er f.eks ofte set at brug af fagsprog kan være en væsentlig barriere for et godt samarbejde.</p>		
Regionsældreråd Syddanmark	<p>Det er vigtigt at understrege, at pårørende aldrig automatisk bør opfattes som frivillige, det må helt afhænge af den enkeltes ønsker og muligheder.</p>	De frivilliges opgaver og snitflader til lønnede medarbejdere.	<p>Taget til efterretning.</p> <p>Pårørende er ikke nævnt som en ressource i frivillighedspolitikken.</p>
Regionsældreråd Syddanmark	<p>Borgere vælger at udføre frivilligt arbejde af mangfoldige årsager. Nogle kan byde ind med mange ressourcer andre med færre.</p> <p>Det bør der tages hensyn til, således er det vores erfaring at nogle er mere fri end villige, og at også det modsatte, ofte er tilfældet.</p> <p>Man skal undgå at frivillige føler sig for "ansat", men det kan også skabe problemer hvis frivillige ikke føler sig set og godt vejledt i opgaveløsningen.</p>	De frivilliges opgaver og snitflader til lønnede medarbejdere.	<p>Taget til efterretning.</p> <p>På side 4 i politikken nævner vi, at vi er fleksible i forhold til frivilliges ønsker og behov. Samtidig er det tanken, at afsnittet "Frivillighed har mange former" skal signalere, at der er plads til alle.</p>
Infektionshygiejnisk Forum	<p>Infektionshygiejnisk Forum finder det meget positivt, at Region Syddanmark fortsat prioriterer samarbejdet med frivillige højt som eksemplificeret med udviklingen af Politik for frivillighed og medborgerskab i Region Syddanmark.</p>	Ros	Taget til efterretning.
Infektionshygiejnisk Forum	<p>Der vurderes dog at være en række potentielle, infektionshygiejniske udfordringer og smitterisici forbundet med de frivilliges gang på sygehusene. Infektionshygiejnisk Forum vil i den forbindelse gerne understrege en bekymring vedrørende de frivilliges deltagelse i opgaver, hvor det vil være nødvendigt at tage infektionshygiejniske hensyn.</p> <p>Bekymringen går særligt på hensynet til patient- og frivilligsikkerheden i medfør af politikken implementering i Region Syddanmark. I henhold hertil forstås, at patienters og frivilliges sikkerhed ikke må sættes over styr, som følge af manglende klarhed over generelle og særlige hygiejniske foranstaltninger, således at frivillige og/eller patienter ikke smittes med infektioner på regionens sygehuse som følge af manglende overholdelse af hygiejneforanstaltninger.</p> <p>Infektionshygiejnisk Forum anbefaler derfor som følge af hensyn til den fortsatte forebyggelse af sygehus erhvervede infektioner, samt hensyn til patienters og frivilliges sikkerhed, at der tages stilling til</p>	Uddannelses af frivillige	<p>Imødekommet.</p> <p>Frivillige skal gennemgå et hygiejne kursus.</p>

	hvordan de frivillige sikres en basal viden i forhold til at begå sig på et sygehus.		
Psykiatrisk Dialogforum	De fleste teorier om frivilligt arbejde lægger vægt på, at frivillige skal være motiveret for deres indsats. Folk kommer af sig selv, hvis de er motiveret for det. Det indebærer derfor, at det frivillige arbejde er interessant og at den enkelte frivillige føler sig værdsat.	Anerkendelse og fastholdelse af frivillige	Taget til efterretning. Dette skal indgå som en del af det arbejde, en evt. frivilligkoordinator skal varetage og samtidig ligger det allerede nu som et vilkår for de dele af regionen, der arbejder med frivillige, at den frivillige indsats skal anerkendes.
Psykiatrisk Dialogforum	Det er derfor vigtigt at de frivillige bliver en naturlig del af hverdagen, hvad enten det er direkte kontakt med medborgere eller som praktiske "gris" i andre sammenhænge. Vigtigt er det at frivilligheden ikke træder i stedet for det lønnede personale, men bliver den extra ressource, i forskellige sammenhænge.	De frivilliges opgaver og snitflader til lønnede medarbejdere.	Taget til efterretning. Dette indgår både som en del af politikens budskab og som en vigtig del af arbejdet med implementeringen.
Psykiatrisk Dialogforum	Anbefalingen går derfor på en organisering med en frivilligkoordinator på de fire somatiske sygehuse samt på psykiatri- og socialområdet. Det hilser vi meget velkomment. Begrebet frivillighed skal til stadighed være øverst på dagsordenen.	Rammer, organisering og kerneopgaver.	Imødekommet.
Psykiatrisk Dialogforum	Hurtige svar på vigtige spørgsmål. Vedtægter, regler for frivillige på offentlige ydelser, forsikring, love og regler for frivillige i regionen og kommunerne. Overskuelighed for den enkelte frivillige.	Regler og jura, tavserklæringer, børneattest mv.	Imødekommet. Det hele kommer til at ligge på hjemmesiden.
Psykiatrisk Dialogforum	Opgaver og kompetencer må aldrig føre til besparelser hos de lønnede medarbejdere, da en uklar definition af opgaver for den frivillige meget nemt giver en utryk hverdag. Der skal derfor sikres en klar opgave defineret i samarbejde med den enkelte frivillige.	De frivilliges opgaver og snitflader til lønnede medarbejdere.	Taget til efterretning. Dette indgår både som en del af politikens budskab og som en vigtig del af arbejdet med implementeringen.
Psykiatrisk Dialogforum	Frivillige på tværs af region og kommuner må være en selvfølge, i og med der må gælde de samme regler for frivillige i hele regionen. Er dette ikke tilfældet kan der nemt komme en skævvridning i forhold til, hvor det er mest attraktivt at være frivillig.	Rammer, organisering og kerneopgaver.	Afvist. Det er ikke muligt med en ensretning, men samarbejde på tværs skal bane vejen.
Psykiatrisk Dialogforum	Frivillighed understøtter ønsket om lighed i sundhed, men den frivillige	De frivilliges opgaver og snitflader til lønnede medarbejdere.	Taget til efterretning.

	skal aldrig føle ansvar for den enkelte borgers sundhed, men udelukkende bidrage med en extra ressource.		Dette indgår som en vigtig del af implementeringsarbejdet.
Psykiatrisk Dialogforum	Sammenfattende hilser vi den nye politik for frivillighed og medborgerskab i Region Syddanmark velkommen.	Ros	Taget til efterretning.
SKU – Sundhedskordinationsudvalget	Sundhedskordinationsudvalget er positivt stemt over for, at regionen med den nye politik sætter øget fokus på frivilligområdet. Helt overordnet ser udvalget et stort uudnyttet potentiale i civilsamfundet og bakker op om regionens arbejde med at skabe gode rammer for udvikling af frivillighedsområdet - både internt i regionen, men også på tværs af region og kommuner.	Ros	Taget til efterretning.
SKU – Sundhedskordinationsudvalget	Den nye Politik for frivillighed og medborgerskab i Region Syddanmark kan bidrage til at indfri vores ambitioner om et stærkere samarbejde med civilsamfundet og frivillige.	Ros	Taget til efterretning.
SKU – Sundhedskordinationsudvalget	Samtidig opfordrer udvalget til, at anbefalingen med ansættelse af seks regionale frivilligkoordinatorer føres ud i livet. De syddanske kommuner har gode erfaringer med kommunale frivilligkoordinatorer, og det er udvalgets opfattelse, at regionale koordinatorer vil være vigtige, når det gælder udviklingen af det tværsektorielle samarbejde på området.	Rammer, organisering og kerneopgaver.	Taget til efterretning.
SKU – Sundhedskordinationsudvalget	Det er desuden vigtigt for Sundhedskordinationsudvalget at påpege, at frivillige aldrig må være en erstatning for professionelle medarbejdere - men blot et supplement.	De frivilliges opgaver og snitflader til lønnede medarbejdere.	Taget til efterretning. Indgår som en vigtig del af implementeringsarbejdet.
Kontaktforum for Handicap	Frivillighed har mange former: Kommentar: Gode tanker og ønsker til den fremtidige udvikling. Det er dog en ganske bred erfaring, at når frivillige samarbejder med det offentlige (i kommuner og region), så er det en tryghed for den frivillige – og såmænd også “den offentlige arbejdsgiver” at den frivillige har “sit eget system, egen forening” som “klangbund / opbakning for indsatsen”.	Rammer, organisering og kerneopgaver.	Afvises – vi vil netop med denne politik og med en eventuel ansættelse af koordinatorer – skabe plads til, at frivillighed kan være såvel foreningsbåren som solo.
Kontaktforum for Handicap	Plan for implementering: bør selvfølgelig gøres i et samarbejde med de foreninger, som i forvejen arbejder	Implementering	Taget til efterretning Der er afsat et beløb til

	for borgerne de pågældende steder – og lige så selvfølgelig skal der også være et beløb til implementeringen på de sociale tilbud ! (fremgår IKKE af anbefalingen)		implementering alle steder, dog har vi ikke bemyndigelse til at give midler til socialområdet.
Kontaktforum for Handicap	Frivilligkoordinatorer: Kommentar: dette er en rigtig god idé – en række kommuner har ansat personer med de nævnte funktioner - også kaldet “brobyggere” - man skal dog være opmærksom på den umiddelbare risiko for, at det frivillige arbejde kan blive så “bureaukratisk understøttet” – at den frivillige kan miste fornemmelsen af – at arbejdet ER frivilligt. Det daglige samarbejde skal selvfølgelig være i “øjnehøjde” mellem den frivillige og de nære medarbejdere omkring det aktuelle indsatsområde.	Ros	Taget til efterretning Opmærksomhed på implementering.
Kontaktforum for Handicap	Gode historier skal inspirere og øge kendskabet til politikken: Kommentar: man kunne til at starte med at bruge de gode historier, som ligger bag nomineringerne til årets Frivilligpris – det er jo netop eksempler på den gode historie!	Implementering	Imødekommet – de gode historier skal frem på hjemmesider og Facebook mv.
Kontaktforum for Handicap	Frivillighedspris: Kommentar: en rigtig god idé, som understøtter respekten for det frivillige arbejde.	Ros	Imødekommet – frivillighedsprisen skal bibeholdes.
Kontaktforum for Handicap	Gode faciliteter for de frivillige: – personalets “arbejds miljømæssige vilkår” – bør/skal selvfølgelig også være gældende for de frivillige personer.	Faciliteter	Taget til efterretning.
Kontaktforum for Handicap	Tjekliste, jura og praktisk information på regionens hjemmeside: – ja, det må være en nødvendig forudsætning for at kunne starte som frivillig i et regionalt tilbud – og forsikring af de frivillige i deres arbejde – har siden januar 2017 været en mulighed – det må bringes i orden nu og skal selvfølgelig ikke afvente den endelige godkendelse af denne politik – det er faktisk kritisabelt, at det ikke er sket endnu!	Regler og jura, tavserklæringer, børneattest mv.	Taget til efterretning.
Kontaktforum for Handicap	Dejligt at læse de flotte visioner og målsætninger. Men som det ses af vore bemærkninger, så kan vejen til den	Ros	Taget til efterretning.

	praktiske anvendelighed – være lang endnu.		
Kontaktforum for Handicap	Frivillige indgår som en naturlig del af hverdagen: Kommentar: ja, men i dyb respekt for at indsatsen ER frivillig og ikke kan skemalægges ind i en vagtplan. Det forventes, at den "offentlige kærneopgave" er tilstrækkelig og faglig kompetent, så den frivillige ikke kommer til at føle sig som "en nødvendig del af hverdagen". Samtidig ved vi, at den frivillige ofte er næsten over-engageret og ikke vil skuffe den/de konkrete borgere. Dette skal ledelse og de kommende frivilligkoordinatorer være meget opmærksomme på.	Implementering samt Rammer, organisering og kerneopgaver.	Taget til efterretning.
OUH FMU	OUH FMU vil gerne anerkende, at politikken bærer præg af en grundlæggende respektfuld tilgang til samarbejdet med frivillige. Der er flere gode aspekter i politikken, heriblandt at der tænkes på tværs af patienter og borgeres forløb, så den frivillige kan bevæge sig på tværs af sygehuse, kommuner og almen praksis. På denne måde kan den frivillige være med til at understøtte det igangværende arbejde med det nære, sammenhængende sundhedsvæsen.	Ros	Taget til efterretning.
OUH FMU	OUH FMU er ligeledes positive over for anerkendelsen af, at frivillighed kommer i mange former. En rummelig tilgang til frivillighed - hvor frivillige ikke behøver at være organiseret i patientforeninger - er vigtig for at kunne tiltrække frivillige, der kan bidrage til at løse lokale udfordringer og behov.	Ros	Taget til efterretning.
OUH FMU	OUH FMU vil gerne påpege vigtigheden af, at der forud for inddragelse af frivillige sker en drøftelse i det lokale LMU. Det er vigtigt at få afklaret grænserne for samarbejdet mellem de fagprofessionelle og de frivillige. En sådan afklaring er med til at sikre et godt arbejdsforhold mellem de ansatte og de frivillige i en afdeling.	Ros	Taget til efterretning.

Oversigt over de høringsvar, der drejer sig om politikens indhold, sprogbrug mv.

Side	Tema	Svar afgivet af	Høringsvar	Handling/kommentar (Begrundelse for afslag)
	Konsekvent brug af termer	Socialdirektør-forum	Der er en ikke helt konsekvent brug af begreber som frivillige, medborgere, patienter, borgere m.m.	Imødekommet – dette er konsekvensrettet.
	Definition: Medborgerskab/ frivillighed	Socialdirektør-forum	Det kan være lidt uklart for læseren, hvad forskellen er på medborgerskab og frivillighed. Hvis Regionen ønsker aktivt medborgerskab, skal det foldes mere ud i politikken.	Ikke imødekommet. Idet medborgerskab er et ord, som har klangbund kommunalt og nationalt, og vi med denne politik ønsker at åbne for det mere brede samarbejde, er ordet bibeholdt.
		Socialdirektør-forum	Der mangler afgrænsning af politikken og en tydelig afsender af politikken? f.eks. hvad er formålet. Gælder politikken kun for Regionens sundhedsområde? Hvem er den til for?	Imødekommet. Dels er Stephanie Lose afsender og dels er politikens titel ændret til Region Syddanmarks politik for frivillighed og medborgerskab.
8	Frivillige bidrager til lighed i sundhed	Hovedudval-get	Det foreslås, at følgende udsagn omformuleres: "frivillighed bidrager til lighed i sundhed." Ny formulering: "frivillighed kan understøtte lighed i sundhed."	Ikke imødekommet. Det er vurderingen, at man med <i>bidrager</i> lægger op til noget mindre forpligtende, end med <i>understøtter</i> . Der er noget med budskaberne i ordvalget.
	Indledningen	Sygehus Sønderjylland	Af redaktionel karakter kan der i politikens indledning tydeliggøres, at regionens politik består af 5 hovedbudskaber. Dette fremgår i udkastet til politikken ikke lige så tydeligt, som det gør i høringsbrevet.	Tages til efterretning – hovedbudskaberne er tydeliggjort.
	Form	De syddanske kommuner	Det er positivt, at politikken er kort, overskuelig og let at læse.	Tages til efterretning.
	Indledning	De syddanske kommuner	Politikken kan med fordel have en tydeligere indledende rammesætning herunder en beskrivelse af baggrund, afsender, modtager og formål, og hvad Region Syddanmark dækker over. Er det fx kun sundhedsområdet? Det foreslås, at en tydeligere rammesætning med baggrund, afsender, modtager beskrives på de indledende sider samt en beskrivelse af, hvad sundheds- og socialområdet dækker over.	Taget til efterretning. Forordet er skærpet.
	Indledning	De syddanske kommuner	Den indledende ramme bør ligeledes indeholde en beskrivelse af politikens placering i forhold til den nationale kontekst. Herunder hvordan relaterer politikken sig til den nationale diskurs omkring frivillighed. Som den står nu, virker den lidt løsrevet fra resten af det frivillige landskab i Danmark.	Ikke imødekommet. Dette er en regional politik, hvorfor der ikke er relateret til en national politik.
	Medborgerskab	De syddanske kommuner	Politikken kan med fordel præcisere begreber som fx medborgerskab. Det fremgår ikke tydeligt hvordan "medborgerskab" adskiller sig for "frivillighed". Hvis Regionen ønsker aktivt medborgerskab skal det udfoldes mere i politikken. Alternativt kan medborgerskab udelades af titlen og hedde? Politik for frivillighed?.	Ikke imødekommet. Idet medborgerskab er et ord, som har klangbund kommunalt og nationalt, og vi med denne politik ønsker at åbne for det mere brede samarbejde, er ordet bibeholdt.
	Konsekvent brug af termer	De syddanske kommuner	Borgere, patienter, frivillige, frivillige medborgere omtales flere steder i politikken. Der er brug for konsekvens brug af begreberne. Enten er man borger eller patient, og enten er man frivillig eller frivillig medborger.	Imødekommet. Politikken er tilrettet, således at <i>borger</i> anvendes om mennesker, der ikke er <i>patienter</i> , mens <i>patienter</i> anvendes om de mennesker, der opholder sig på sygehuset.

	Layout	De syddanske kommuner	Politikken signalerer med illustration af hænderne et fokus på praktisk hjælp. Ved at tilføje eks. ansigt eller øre matcher politikken det som frivillighed også er - at lytte og at se. Den røde farve kan med fordel ændres til en anden og mere mild farve, da rød hos mange signalerer fare.	Delvist imødekommet. Farven er ændret til regionens signaturfarve, mens hænderne er bibeholdt, da det handler om "at række en hånd". Derudover er der noget med æstetikken ved ører og øjne.
	Layout	De Syddanske kommuner	Det kan lette læsningen, hvis overskrifterne på side 4-8 tydeligt fremgår som værende de fem principper.	Imødekommet. Der er indsat numre på de 5 hovedprincipper, så de fremgår tydeligere.
	Form	De syddanske kommuner	Endvidere foreslås, at der ved hvert princip gives et eksempel fra praksis, da politikken på den måde bliver langt mere praksisnær.	Afvises. Det har været et tydeligt ønske, at politikken skal være kort og letlæst. Eksempler kommer på hjemmeside/intranet.
	Sprogbrug	De Syddanske kommuner	Endvidere foreslås, at foreninger fremfor patientforeninger anvendes som betegnelse, da der findes mange andre typer af foreninger, også på det sociale område, der tilbyder relevante tilbud for patienter end lige patientforeningerne	Imødekommet. Der står nu frivillige og foreninger.
Sidste linje, side 2	Sprogbrug	De Syddanske kommuner	Det anbefales at anvende arbejdspladsen i stedet for medarbejdere.	Afvist. Det vurderes at være mere personligt, når der tales om medarbejdere end om arbejdspladser.
Side 3, første afsnit	Konsekvent brug af termer	De Syddanske kommuner	Der skrives: "både af de borgere, der er indlagt på vores sygehuse og i psykiatrien og af de, der bor på vores sociale centre." Der kan være tvivl om der menes borgere, eller om det er patienter, jf. konsekvens brug af begreber.	Afvist. For at få sætningen til at hænge sammen, er der valgt <i>borgere</i> , da der ikke er tale om patienter på de sociale centre.
Side 4, sidste linje i andet afsnit	Indhold	Syddanske kommuner	Indenfor alle former for frivillighed, ligger der en ledelsesmæssig opgave i at have de frivilliges kompetencer for øje, hvorfor det anbefales, at kompetencer tilføjes efter "personlige grænser" i sidste linje i andet afsnit.	Imødekommet.
Side 4, sidste afsnit	Indhold	De Syddanske kommuner	Det foreslås, at der i det sidste afsnit uddybes nærmere, at der skal gøres noget aktivt som fx dialog, tydelig struktur og gode rammer for den frivillige indsats og gerne med eksempler på hvad, der skal til for at den frivillige føler sig "værdsat" både før, under og efter samarbejdet.	Afvist. Alle eksempler og ideer til, hvordan værdierne kan udledes, kommer til at ligge på hjemmesiden og på det regionale intranet.
Side 6	Indhold	De Syddanske kommuner	Det foreslås, at andre former for frivillighed beskrives kort. Ligeledes kan afsnittet indeholde en beskrivelse af, hvordan frivillighed kan gå "hånd i hånd" med det fagprofessionelle. Der er ikke mindre brug for de fagprofessionelles kompetencer, men den faglige relation til borgerne har vist sig ikke altid at kunne stå alene. Det betyder, at medarbejdere i højere grad skal være opmærksomme på, hvor der kan være brug for relationer og fællesskaber? Altså den personlige relation, hvor frivillighed får sin berettigelse.	Afvises Alle eksempler og ideer til, hvordan værdierne kan udledes, kommer til at ligge på hjemmesiden og på det regionale intranet.
Side 6	Konsekvent brug af termer	De Syddanske kommuner	I beskrivelsen af princippet (Frivillig har mange former) nævnes nu frivillige medborgere. Der anbefales en mere konsekvens benævnelse af frivillige.	Afvist. Medborgere er anvendt for at italesætte <i>medborgerskab</i> .
Side 6, 3. afsnit	Sprogbrug	De Syddanske kommuner	Det foreslås, at tredje afsnit anvender formuleringen "både når det drejer sig om foreninger som fx patientforeninger og frivillige"	Imødekommet. Der står nu " <i>foreninger, organisationer og frivillige</i> "

Side 7	Indhold	De Syddanske kommuner	Såfremt sætningen "at den frivillige skal have mulighed for at være en gennemgående støtte for borgeren", skal forstås, at der eksisterer barrierer, der vanskeliggør dette, er det vigtigt, at beskrive hvilke, der er tale om. Det kan sammenlignes med en bisidder- eller støttefunktion, hvor den frivillige kan følge borgeren, der hvor det er nødvendigt og giver mening for borgeren. Det andet afsnit kan i stedet med fordel anvendes som et eksempel på princippet i praksis.	Afvist. Alle eksempler og ideer til, hvordan værdierne kan udledes, kommer til at ligge på hjemmesiden og på det regionale intranet.
Side 8	Indledning	De Syddanske kommuner	De to første afsnit kan med fordel være en del af den tydeligere rammesætning i indledningen. Det sidste afsnit omformuleres, så det kan stå alene.	Imødekommet. Afsnittet er tilrettet og Stephanie Lose afsender. Det sidste afsnit er ligeledes tydeligt skærmet fra politikken.
Side 8	Sprogbrug	De Syddanske kommuner	Det står beskrevet, at det kan give ulighed i sundhed? vi ved, at det skaber ulighed i sundhed.	Imødekommet. Afsnittet er omformuleret.
Side 8	Indledning og layout	De Syddanske kommuner	Det foreslås, at "læs mere på" og "baggrund" er en del af rammesætningen på de indledende sider. Det grafiske udtryk vil også fremstå mere ensartet, hvis det sidste princip står som de øvrige.	Delvist imødekommet. Det er tydeliggjort, at indledning og rammesætning ikke er en del af selve politikteksten.
	Indhold	De Syddanske kommuner	Det sociale område nævnes første gang i bilaget. I politikken står der konsekvent Region Syddanmark. Det forslås, at det præciseres hvilke områder politikken omfatter.	Ikke imødekommet. De sociale centre nævnes i indledningen på side 3.
Side 5	Indhold	FOA-afdelingerne i Syd	Vi er enige i jeres betragtning på side 5. om at man aldrig skal tage den frivillige indsats for givet.	Taget til efterretning.
Side 7, sidste afsnit	Indhold	FOA-afdelingerne i Syd	På side 7. i sidste afsnit skriver i, at frivillige, der har fri bevægelighed på tværs af sektorer, kan være en støtte i overgangene mellem sygehus, kommunale tilbud og eget hjem, og de kan bidrage til et mere sammenhængende forløb for borgeren. Der er vi ikke enige, for vi mener, at det er vigtigt med den professionelle tilgang til opgaven og en god overgang mellem sygehus og kommunale tilbud, så opgaverne bliver udført korrekt.	Delvist imødekommet. Vi vil med denne politik gerne tænke i frivillige tilbud, der kan gå på tværs af sektorovergange. Dog er der ikke nogen tvivl om, at frivillige ikke skal erstatte den professionelle indsats.
	Indhold	Røde Kors	Røde Kors kan også bakke op om politikens fem hovedbudskaber.	Taget til efterretning.
	Sprogbrug	Røde Kors	Vi undrer os imidlertid over politikens beskrivelse af frivillige aktører, der – som vi læser det – inkluderer patientforeninger og frivillige, der ikke hører til en forening, mens frivillige sociale organisationer, som eksempelvis Røde Kors, ikke nævnes. Vores mangeårige erfaring med frivilligt arbejde viser, at forankringen af det frivillige arbejde i en forening har en række væsentlige kvaliteter i forhold til både den frivilliges motivation og fastholdelse, borgerens udbytte af det frivillige arbejde og civilsamfundets udvikling i det hele taget. Samtidig har Røde Kors, som beskrevet indledningsvist, mange aktiviteter i og med regionen allerede. Vi opfordrer derfor til, at frivillige sociale organisationer skrives direkte ind i Region Syddanmarks politik om frivillighed og medborgerskab på linje med 'patientforeninger' og 'frivillige, der ikke er tilknyttet en forening'. Alternativt at man nøjes med at bruge ordet 'civilsamfund', som dækker over alle frivillige former uanset tilhørsforhold og organisering. Røde Kors står naturligvis til rådighed i forhold til uddybning af ovenstående.	Imødekommet. Ordlyden er ændret, så der nu står " <i>foreninger, organisationer og frivillige</i> "

	Indhold	Regionsældre-råd Syddanmark	De 5 hovedbudskaber som denne politik er bygget op omkring synes vi er Rammende.	Taget til efterretning.
	Indhold	Regionsældre-råd Syddanmark	Vi ser gode perspektiver i, at frivillige frit kan bevæge sig på tværs af sektorerne, og at praksissektoren medtages. De frivillige kan derved medvirke til at skabe bro mellem sektorerne.	Taget til efterretning.
	Indhold	Infektions-hygienisk Forum	Frivillighed på regionens sygehuse er et vigtigt område og har stor samfundsmæssig betydning, og der må derfor overordnet gives positive tilbagemeldinger på de fem principper indeholdt i politikken for frivillighed og medborgerskab i Region Syddanmark.	Taget til efterretning.
	Indhold Form	Sundheds-koordinations-udvalget	Politikken rummer mange gode elementer, og den er overskuelig og let at læse og forstå.	Taget til efterretning.
	Indhold	Sundheds-koordinations-udvalget	Sundhedskoordinationsudvalget finder det særdeles positivt med det øgede fokus på et tættere samarbejde om frivillighed på tværs af region og kommuner.	Taget til efterretning.